

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСІБ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З РЕЙДЕРСТВОМ

КРУШИНСЬКИЙ Сергій Антонович - кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри кримінального права та процесу Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

ORCID: 0000-0002-1583-226X

НАЛУЦИШИН Віктор Володимирович - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права та процесу Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

ORCID: 0000-0002-2053-9906

УДК 343.74

DOI 10.32782/EP.2022.3.9

Аналізуються доктринальні погляди на ознаки особи, яка вчиняє кримінальні правопорушення, пов'язані з рейдерством. На основі аналізу узагальнених статистичних даних про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення за останні п'ять років стверджується, що протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації (ст. 206-2 КК України) вчиняють, переважно, громадяни України чоловічої статі віком від 30 до 55 років з вищою освітою. На основі аналізу судової практики зроблено висновок про те, що до кримінальної відповідальності за кримінальне правопорушення, передбачене ст. 206-2 КК України, часто притягуються особи, які є учасниками або керівниками відповідних суб'єктів господарювання.

Ключові слова: кримінологічний портрет, особа злочинця, рейдерство, протиправне захоплення.

Постановка проблеми

Стабільна економічна система України є запорукою розвитку нашої держави. Особливо гостро питання захищеності економіки та суб'єктів господарювання стоїть у період війни. При цьому, попри всі спроби запобігання та протидії, на теренах України досі відносно поширеним є явище рейдерства, яке деструктивно впливає на процеси господарювання, інвестиційний потенціал, економічну безпеку тощо. Обравши шлях кримінально-правової протидії, законодавець криміналізував окремі прояви рейдер-

ства у спеціальних заборонах, якими, зокрема, є статті 206 та 206-2 Кримінального кодексу України (далі – КК України). Детальна характеристика осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення, передбачені вказаними статтями, є необхідною для формування належної та ефективної кримінально-правової політики у сфері захисту господарської діяльності, а також пошуку та впровадження дієвих методів запобігання рейдерству.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Окремі питання кримінально-правової та кримінологічної характеристики суб'єктів кримінальних правопорушень, пов'язаних із рейдерством, були предметом вивчення у працях таких науковців, як: В. С. Бахуринський, З. В. Гбур, Н. М. Грищенко, В. Б. Дацюк, О. О. Дудоров, Д. В. Каменський, О. М. Луговий, Л. М. Скора, С. С. Титаренко, І. М. Федулова. Однак, зважаючи на загрозу, яку створюють такі кримінальні правопорушення для економічної безпеки держави, необхідність їх профілактики, наявна потреба у проведенні подальших наукових розробок.

Метою статті є визначення кримінологічно значущих ознак особи злочинця, який вчиняє кримінальні правопорушення, пов'язані з рейдерством, що дасть змогу визначити його типовий кримінологічний портрет.

Виклад основного матеріалу

Оскільки без відповідної особи, яка вчиняє кримінальне правопорушення, останнє не може мати місця, для характеристики будь-якого кримінального правопорушення, його складу значну увагу слід приділяти суб'єкту, який його вчинив. Однак, варто розрізнити такі поняття, як «суб'єкт кримінального правопорушення» і «особа злочинця (кримінального правопорушника)». Суб'єкт кримінального правопорушення як кримінально-правове поняття за своїм змістом окреслюється законодавчими ознаками (статус фізичної особи, осудність і вік). Ці ознаки мають кримінально-правове значення, оскільки відсутність хоча б однієї з них означає відсутність складу кримінального правопорушення в цілому. Натомість, термін «особа злочинця» є більш широким і, крім ознак суб'єкта кримінального правопорушення, охоплює ще низку інших характеристик, які виходять за межі складу кримінального правопорушення, однак враховуються судом при призначенні покарання у разі засудження такої особи. Як слушно наголошує Л. М. Скора, поняття «особа злочинця» охоплює ширше коло соціально значимих властивостей особи, тобто комплекс її ознак: особисті властивості, її зв'язки та стосунки з іншими людьми, її моральний і духовний світ, індивідуальні особливості, її життєві установки [1, с. 107].

Важливість встановлення ознак, що характеризують особу злочинця, проявляється у тому, що вони враховуються у таких випадках: 1) під час здійснення статистичного аналізу та узагальнення показників особи злочинця за конкретним кримінальним правопорушенням; 2) під час реалізації та здійснення профілактичної роботи, спрямованої на попередження кримінальних правопорушень; 3) під час визначення причин та умов, що сприяли вчиненню кримінального правопорушення; 4) під час вивчення особи підозрюваного та обвинуваченого, а також призначенні судом покарання останньому; 5) під час організації діяльності працівників кримінально-виконавчої системи; 6) під час здійснення оперативно-розшукової діяльності.

Незважаючи на теоретичну умовність дослідження природи поняття «особа злочинця», воно відкриває додаткові можливості для підвищення ефективності правоохоронної діяльності, яке може удосконалюватися на основі розвитку наукових знань. У його вивченні фундаментальною основою є сама категорія особи, дослідження якої надає змогу системно розкрити сукупність соціально значущих характеристик людини як суб'єкта кримінально протиправної поведінки, її соціальну якість, у тому числі визначення особливості його психічного складу, що виражають передумови цього діяння, фактори їх формування й можливі шляхи виправлення [2, с. 65].

Під час вивчення особи злочинця важливе місце належить структурі особи злочинця, яка в кримінології розглядається як сукупність соціально значимих якостей особи, які склалися в процесі різноманітних взаємодій з іншими людьми [3, с. 136] і детермінують злочинну поведінку людини. Тому, дійсно, структуру особи злочинця слід розглядати як певний умовний поділ властивостей і відносин, що характеризують особу, яка в абстрактному розумінні виступає в ролі порушника кримінального закону на демографічні, соціально-рольові, правові, психологічні, фізіологічні та інші значимі з кримінологічної точки зору однорідні групи властивостей і відносин [4, с. 109-110].

Звичайно, для визначення ознак особи, яка вчиняє кримінальні правопорушення, пов'язані із рейдерством, потрібно розуміти сутність та механізми вчинення цього кримінального правопорушення. Це важливо, передусім, для з'ясування необхідного набору знань чи умінь, які вимагаються від особи, яка є учасником рейдерських захоплень.

Можна погодитися із В. Є. Ковригіною у тому, що якоїсь універсальної або загально-вживаної рейдерської схеми не існує, оскільки початкові умови для захоплення конкретного підприємства у кожному конкретному випадку є цілковито індивідуальними та унікальними, тому розробка рейдерських схем захоплення підприємства є в більшій мірі високоінтелектуальною, у чомусь навіть творчою роботою, адже потребує від її розробників високої кваліфікації у сфері

юриспруденції, макро- та мікроекономіки, бухгалтерського обліку, PR тощо [5, с. 32]. В основі рейдерства лежить комплекс високоінтелектуальних, впорядкованих за змістом та метою дій; об'єктом рейдерства може бути будь-яке майно незалежно від форми власності; метою рейдерства є заволодіння чи встановлення контролю над майном, яке належить іншим суб'єктам господарювання чи фізичним особам; для суб'єктів господарювання чи фізичних осіб ці дії є завжди непередбачуваними; дії, які складають основу рейдерства, можуть бути як правомірними, але у будь-якому разі такі дії суперечать духу закону та основоположним принципам верховенства права і непорушності права власності; при рейдерстві заволодіння чи встановлення контролю над майном обов'язково відбувається всупереч волі власників такого майна [5, с. 35].

Аналіз судової практики засвідчує наявність окремих випадків, коли рейдерське захоплення майна суб'єкта господарювання здійснювалося однією особою. Наприклад, вироком Шевченківського районного суду м. Львова було засуджено обвинуваченого, який, будучи учасником товариства з обмеженою відповідальністю, самостійно підробив низку документів, відповідно до яких отримав частку у статутному капіталі товариства 51 % від його загального розміру, став директором товариства, провів усі дії, спрямовані на державну реєстрацію зазначених змін, і надалі від імені товариства здійснив відчуження його майна (нежитлового приміщення, вартість якого відповідно до експертної оцінки становила майже 10 млн. грн.) на користь третьої особи за 60 тис. грн. [6]. Проте, як слушно зауважують науковці, рейдерські атаки практично неможливо реалізувати одноособово, у більшості випадків це стійка група з чітким розподілом ролей та функцій [7, с. 149].

Дійсно, наприклад, якщо розглядати судову практику за ст. 206-2 КК України, очевидним є висновок про те, що у переважній більшості випадків дії обвинувачених кваліфіковані за ч. 2 або ч. 3 зазначеної статті як протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації, вчинене за попередньою змовою групою осіб.

Щоправда, навіть у таких випадках досить часто засуджується лише одна особа, а у вироку міститься вказівка на «невстановлених слідством осіб, щодо яких матеріали виділені в окреме провадження».

Хоча ч. 2 ст. 206-2 КК України як кваліфікуючу ознаку передбачає вчинення відповідних дій за попередньою змовою групою осіб, однак рейдерське захоплення може вчинятися організованими групами і злочинними організаціями, які подекуди спеціалізуються на професійному рейдерстві. Для організованих груп і злочинних організацій характерними ознаками є, зокрема, попередня організованість (наявність до початку готування або вчинення кримінального правопорушення домовленості між учасниками групи щодо їх вчинення) та стійкість такого об'єднання (згуртованість учасників групи, які мають єдиний план дій, чіткий розподіл функцій (ролей) учасників групи, наявність між ними постійних міцних внутрішніх зв'язків тощо) [8, с. 290].

Розподіл функцій (ролей) учасників злочинних угруповань, які вчиняють протиправне заволодіння майном суб'єкта господарювання, дає підстави для виділення декількох груп злочинців. Наприклад, на думку З. В. Гбур, рейдерів можна класифікувати на такі групи:

1) «замовники» – це, як правило, представники великого бізнесу, які володіють великими фінансовими можливостями, прагнуть до максимального задоволення своїх амбіцій; нерідко це публічно відомі особи, провідні власники легального бізнесу. Рейдерство для них – це перш за все елемент конкурентної боротьби;

2) «координатори» – це так звані «білі комірці» кримінального співтовариства, що володіють організаторськими якостями і великими зв'язками, у т. ч. корупційного і кримінального характеру. Вони, як правило, здійснюють планування, загальне керівництво і координацію незаконного корпоративного захоплення, часто це колишні співробітники правоохоронних органів;

3) «професіонали» – це, як правило, люди, які добре орієнтуються у сфері юриспруденції та економіки, які володіють конкретними механізмами економічного і юридичного

впливу на ціль. У їх завдання входить аналіз інформації та документальний супровід рейдерської діяльності на всіх етапах;

4) «солдати» – це, як правило, молоді люди 23-35 років, так звані «тітушки», які не мають стабільного доходу, здатні за порівняно невелику плату виконувати нескладні доручення щодо збирання інформації, вчинення насильницьких і інших дій, що входять у план незаконного корпоративного захоплення;

5) «корупціонери» – це посадові особи, які за матеріальну винагороду, користуючись посадовим становищем, приймають рішення або створюють умови, вигідні для рейдерів [9, с. 19].

Схожий підхід демонструє й А. О. Ополінський, який, у свою чергу, пропонує таку типологію рейдерів:

1) новий підприємницький клас (або рейдери-замовники). Це, як правило, люди, які отримали гарну освіту, які тямлять у юриспруденції, психології та, безумовно, сучасному законодавстві, а також добре знають про його недоліки. Це впевнені в собі і дуже цинічні люди, які прагнуть до досягнення своєї мети будь-якими шляхами. Вони володіють досить значним капіталом, тому що ті захоплення, які вони вже провели, дозволили їм нажити тисячі відсотків прибутку;

2) «білі комірці» кримінального співтовариства. Це ті, хто «вижив» у 90-і роки. Вони абсолютно закриті і не прагнуть стати публічними. Ці рейдери хочуть володіти магазином (мережею магазинів, заводом, землею тощо), вони знають, що з цією власністю робити, у них завжди є покупці на ці активи. Люди цього типу зазвичай володіють механізмами впливу на судову і виконавчу владу, на правоохоронні органи. Часто це колишні співробітники правоохоронних органів;

3) виконавці – представники цього типу – це молоді люди 23–30 років, які приїхали з провінції до великих міст, у яких немає ніякої власності, ніякого майна, ніяких перспектив і майже ніякої освіти;

4) виконавці-професіонали – особи, які знають, як трансформувати абсолютно незаконні дії у квазізаконну форму. Це професійні рейдери, які епізодично виконують такі

дії і знають, чим усе завершиться, які правоохоронні органи потрібно залучати, які можливі конфлікти інтересів;

5) державні чиновники – найпоширеніший на цей час тип рейдера. Експерти переконані, що сьогодні абсолютно чітко можна говорити про державне рейдерство, тому що на чолі стоїть державний апарат, державні компанії, державні міністерства, агентства, дочірні структури агентств, які все підгортають під себе [10, с. 309].

За функціональними ознаками учасників злочинних груп, діяльність яких спрямована на кримінальні поглинання активів юридичних осіб, можна класифікувати таким чином: 1) особи, що оцінюють економічну складову юридичної особи, що поглинається (мають вищу економічну освіту, вік 25-35 років); 2) особи, що розробляють план і способи перехоплення права управління і користування майновими комплексами і іншими активами юридичних осіб, що поглинаються, їх практичну реалізацію (плану) і застосування (способів); 3) особи, які залучаються до реалізації лише окремих кримінальних дій, що мають підготовчий характер у загальній схемі механізму злочинної діяльності; 4) особи, що організувалися і об'єдналися в напрямі реалізації злочинного діяння [11, с. 24]

Досліджуючи суб'єктів, що вчиняють або схильні до вчинення протидії законній господарській діяльності, Л. М. Скоря умовно поділяє їх на такі види:

1) особи – суб'єкти господарювання (приватні підприємці, власники або службові особи підприємств, установ, організацій). Протидія законній господарській діяльності, вчинена цими особами, є одним із способів нечесної конкурентної боротьби. Такими злочинцями є особи з достатньо сформованими ціннісними орієнтирами, поглядами, установками, які свідомо орієнтуються на вибір злочинної поведінки. Для них характерні: утвердження своєї значимості, прагнення домінувати над оточенням, керувати ними, що, у свою чергу, досягається і накопиченням матеріальних благ. Вони відрізняються організаторськими здібностями, витримкою, а також умінням пристосовуватися до навколишньої обстановки, орієнту-

ються у правових нормах і вимогах, можуть контролювати свою поведінку. Переважно мають високий соціальний статус, вищу або середню спеціальну освіту, зв'язки в різних сферах (від державних органів до кримінального середовища). У разі необхідності вони намагаються зробити все, щоб уникнути відповідальності. Ця група осіб займається підприємницькою діяльністю в різних сферах, переважно – це суб'єкти середнього бізнесу;

2) особи, що вчиняють протидію законній господарській діяльності на замовлення. Цих осіб можна віднести до типу корисливо-насильницьких злочинців. Як правило, ними є особи з вираженими антисоціальними поглядами, для яких характерне нехтування соціальними інститутами, правилами співіснування у суспільстві, вони переслідують свою мораль та не рахуються з іншими людьми. Головною ознакою в основі злочинної поведінки осіб цього типу є корисливість. Деякі з них вчиняють злочини внаслідок недостатньої матеріальної забезпеченості і відсутності можливості легальним шляхом суттєво поліпшити своє фінансове становище. Інші, яких можна назвати злісними корисливо-насильницькими злочинцями, – особи із сталими звичками соціального паразитування. Злісність цього типу злочинців полягає у багаторазовому вчиненні кримінальних правопорушень, що перетворюється у звичний рід занять. Такі злочинці можуть бути учасниками злочинних співтовариств, характерних для організованої економічної злочинності. в більшості випадків такі особи не реалізували себе у професійній діяльності, мають зв'язки у кримінальних та комерційних колах, завдяки чому знаходять «клієнтів» для своїх злочинних послуг. Зазвичай, такі особи використовуються для «вибивання боргів», шантажу, залякування;

3) службові особи органів державної влади та місцевого самоврядування. Ця категорія осіб вчиняє корупційні кримінальні правопорушення. Злочинці цього типу характеризуються високим інтелектуальним та освітнім рівнем, наявністю певного впливу на інших осіб, можливістю здійснення адміністративного тиску в зв'язку із займа-

ною посадою. Таких осіб іноді відносять до престижного типу злочинців, оскільки їм притаманне прагнення до зміцнення своєї влади, підвищення авторитету, кар'єризм, бажання стрімкого збагачення. Але більш часто, протидіючи законній господарській діяльності, службова особа намагається досягти своєї корисливої мети або ж вчиняє ці дії в інтересах інших осіб [1, с. 110-111].

Потенційними рейдерами можуть бути: окремі особи, що використовують коруптивність певних структур влади й управління, що прагнуть заволодіти чужою власністю; особи, що об'єдналися у спеціальні групи з метою професійного зайняття протиправним заволодінням майном підприємств, установ, організацій, у тому числі групи, що спеціалізуються на захопленні земель, підприємств, акцій тощо; особи, які створюють галузеві холдинги та прагнуть до усунення конкурентів у своїй сфері шляхом їхнього поглинання; представники великих холдингів і фінансово-промислових груп, що знаходяться, як правило, у великих містах, володіють великими ресурсами й можливостями, скуповують корпоративні права, бізнес у різних галузях економіки, привабливі земельні ділянки для збільшення своїх капіталів; особи, які є несумлінними керівниками, що мають доступ до особливо важливих для компанії документів, схем керування та активів; особи – партнери по бізнесу або дрібні акціонери тощо [12, с. 115].

В. Б. Дацюк переконаний, що суб'єктами абсолютної більшості злочинів у сфері корпоративних відносин є суб'єкти цих відносин: учасники (акціонери) товариств, менеджмент, члени наглядової ради та інших органів корпоративного управління та контролю [13, с. 121-122]. Дійсно, судова практика свідчить про те, що до кримінальної відповідальності, наприклад, за кримінальне правопорушення, передбачене ст. 206-2 КК України, часто притягуються особи, які є учасниками або керівниками відповідних суб'єктів господарювання. Наприклад, вироком Новоархангельського районного суду Кіровоградської області було засуджено обвинуваченого, який працював генеральним директором СТОВ «Нива» і за допомогою підроблених документів та залучення «си-

лової підтримки» намагався здійснити протиправне заволодіння майном кооперативу, у тому числі частками, паями їх засновників та членів [14].

На основі узагальнених нами статистичних даних про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення за 2017-2021 роки (таблиця 1) можна стверджувати, що протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації (ст. 206-2 КК України) вчиняли громадяни України, переважно, чоловічої статі (у 88 % випадків), віком від 29 до 54 років (у 73 % випадків), з вищою освітою (у 69 % випадків). Звичайно, кримінально-правова заборона рейдерства не охоплюється лише ст. 206-2 КК України, однак воно, зрештою, спрямоване на протиправне заволодіння майном суб'єкта господарювання.

В. С. Бахуринський слушно зауважує, що для злочинця-рейдера характерні такі риси: а) здатність і готовність йти на ризик для досягнення поставлених цілей; б) гіпертрофовані життєві установки; в) досить висо-

кий рівень освіти і професійної підготовки; г) знання законодавства в галузі регулювання цивільних, економічних, корпоративних відносин; д) наявність схильності до поєднання законних і протиправних методів і способів керівництва організацією, ведення підприємницької або іншої економічної діяльності, використання їх для отримання переваг у конкурентній боротьбі і підвищення норми і маси прибутку; е) поєднання егоцентризму і екстравертності; ж) наявність специфічних іманентних особистісних якостей – енергійності, значної зарозумілості, самовпевненості, твердого прагнення до володіння владою, цинізму у ставленні до інших людей (партнерів по бізнесу, клієнтам), схильності до блефу тощо; з) наявність атрибутів зовнішньої респектабельності та доброчесності, що створюють сприятливе враження і формально мають на увазі законослухняність, а також які передбачають високий статус суб'єкта (делінквент), його приналежність до елітної соціальної верстви суспільства [16, с. 89].

Таблиця 1. Статистичні дані про осіб, які вчиняли протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації (ст. 206-2 КК України)*

Назва показника	2017	2018	2019	2020	2021	Разом
виявлено осіб, які вчинили кримінальні правопорушення	4	5	9	3	5	26
з них за віковою ознакою						
у віці 18-28 років	0	0	1	0	0	1
у віці 29-39 років	2	2	5	0	1	10
у віці 40-54 років	1	3	1	2	2	9
у віці 55-59 років	1	0	0	1	2	4
у віці 60 років і більше	0	0	2	0	0	2
з них за освітою						
з вищою освітою	1	3	9	1	4	18
з професійною (професійно-технічною) освітою	2	0	0	1	1	4
з загальною середньою освітою	1	2	0	1	0	4
з них за громадянством						
громадяни України	4	5	9	3	5	26
іноземці	0	0	0	0	0	0
особи без громадянства	0	0	0	0	0	0
з них за гендерною ознакою						
чоловіки	3	5	8	3	4	23
жінки	1	0	1	0	1	3

* Складено авторами на основі Єдиних звітів про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення за 2017-2021 роки [15].

Висновки

Проведений аналіз дає можливість побудувати типовий кримінологічний портрет особи злочинця, який вчиняє кримінальні правопорушення, пов'язані з рейдерством. Це переважно громадянин України чоловічої статі віком від 30 до 55 років з вищою освітою. Ними, здебільшого, є особи з достатньо сформованими ціннісними орієнтирами, поглядами, установками, які свідомо орієнтуються на вибір злочинної поведінки. Для них характерні: утвердження своєї значимості, прагнення домінувати над оточенням, керувати ними, що, у свою чергу, досягається і накопиченням матеріальних благ. Вони відрізняються високими інтелектуальними та організаторськими здібностями, витримкою, а також умінням пристосовуватися до навколишньої обстановки, орієнтуються у правових нормах, здатні контролювати свою поведінку. Такі особи можна віднести до престижного типу злочинців, оскільки їм притаманне прагнення до зміцнення своєї влади, підвищення авторитету, кар'єризм, бажання стрімкого збагачення.

Література

1. Скора Л. М. Кримінально-правова характеристика протидії законній господарській діяльності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2012. 253 с.
2. Торбеєв М. О. Злочини проти радіаційної безпеки: кримінологічна характеристика, детермінація та запобігання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Запоріжжя, 2019. 281 с.
3. Кримінологія : навчальний посібник-практикум (для здобувачів вищої освіти, що навчаються на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти (081 «Право», 262 «Правоохоронна діяльність»). За заг. ред. С. А. Шалгунової. Дніпро : Дніпропетровський ДУВС, 2020. 332 с.
4. Крижановський О. М. Кримінологічні засади формування та реалізації стратегії запобігання злочинам у сфері господарської діяльності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Дніпро, 2018. 203 с.
5. Ковригіна В. Є. Протиправне поглинання господарських підприємств та про-

блеми юридичної відповідальності. *Правова інформатика*. 2012. № 4. С. 29-36.

6. Вирок Шевченківського районного суду м. Львова від 18 лютого 2020 року (справа № 466/715/18). *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88478792> (дата звернення: 19.08.2022).

7. Титаренко С. С. Кримінальна відповідальність за протиправне захоплення суб'єктів господарювання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Дніпро. 2018. 262 с.

8. Омельчук О. М., Крушинський С. А. Кваліфікація контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, вчиненої у співучасті та за сукупністю з іншими злочинами. *Університетські наукові записки*. 2020. № 3-4 (75-76). С. 286-296.

9. Гбур З. В. Сутність рейдерства та його вплив на формування економічної безпеки держави. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління*. 2017. Вип. 2. С 13-22.

10. Ополінський А. О. Типологія осіб, що вчиняють злочини, пов'язані з протиправним заволодінням майна у сфері підприємницької діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 12. С. 307-312.

11. Особливості розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних протиправним поглинанням та захопленням підприємств, сільськогосподарських земель, порушенням прав їх законних власників (рейдерство) : науково-методичні рекомендації / В. В. Кікінчук, В. О. Гусева. Харків : ХНУВС. 2020. 58 с.

12. Грищенко Н. М. Кримінальна відповідальність за протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Дніпро. 2019. 216 с.

13. Дацюк В. Б. Криміногенні процеси у сфері корпоративних відносин : кримінологічна характеристика, детермінація та запобігання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. К., 2015. 254 с.

14. Вирок Новоархангельського районного суду Кіровоградської області від 21 лютого 2019 року (справа № 394/1338/15-к).

Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80013908> (дата звернення: 18.08.2022).

15. Єдиний звіт про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення. *Офіс Генерального прокурора*. URL : <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-osib-yaki-vchinili-kriminalni-pravoporushennya-2> (дата звернення: 19.08.2022).

16. Бахуринський В. С. Кримінально-правова відповідальність за вчинення рейдерства в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2021. 213 с.

S. A. Krushynskyi, V. V. Nalutsyshyn.
**CRIMINOLOGY CHARACTERISTICS
OF PERSONS WHO COMMIT CRIMES
RELATED TO RAIDING**

The purpose of the article is to determine the criminologically significant features of a criminal who commits criminal offences related to raiding, which will make it possible to determine his typical criminological portrait. A detailed description of the subjects of these criminal offences is necessary for the formation of a proper and effective criminal law policy in the field of economic activity protection, as well as the search and implementation of effective methods of preventing raiding.

The article analyzes doctrinal views on the characteristics of a person who commits crimes

related to raiding. Based on the analysis of statistical data summarized by the authors about persons who have committed criminal offenses in the last five years, it is claimed that the illegal seizure of property of an enterprise, institution, organization (Article 206-2 of the Criminal Code of Ukraine) is mainly committed by male citizens of Ukraine aged from 30 to 55 years old with higher education. Based on the analysis of judicial practice, it was concluded that to criminal liability for the crime provided for in Art. 206-2 of the Criminal Code of Ukraine is often brought persons who are participants or managers of relevant business entities.

Such crimes are committed for the most part by persons with sufficiently formed value orientations, views and attitudes, who are consciously oriented towards the choice of criminal behavior. They are characterized by: asserting their importance, striving to dominate others, to control them, which is achieved by accumulating material goods. They are distinguished by high intellectual and organizational abilities, endurance and ability to adapt to the surrounding environment, are well versed in legal regulations, and are able to control their behavior. Such persons can be classified as a prestigious type of criminals, since they have a desire to strengthen their power, increase their authority, careerism, desire for rapid enrichment.

Key words: criminological portrait, person of a criminal, raiding, illegal seizure.